

Toplumcu Şiir Zevk ve Anlayışını Ön Plana Çıkaranlar

TOPLUMCU ŞİİR ZEVK VE ANLAYIŞINI ÖN PLANA ÇIKARANLAR (1940-1960)

Nazım Hikmet'in 1938'de hapse girmesi onun fiili olarak şiir sahnesinden çekilmesine sebep vermişse de ondan fikir ve nazım tekniği bakımından yararlanan şairler onun yolunu değişik bir üslûpla devam ettirmişlerdir. Bu anlayıştaki şairler • Arif Damar • A. Kadir (İbrahim Abdülkadir Meriçboyu) • Cahit Irgat • Enver Gökçe • Hasan Hüseyin Korkmazgil • Mehmet Başaran • Mehmet Kemal • Ömer Faruk Toprak • Rifat İlgaz

RIFAT ILGAZ

Edebiyat dünyasına romantik anlayışın hakim olduğu dönemde şiirlerini "benim gözü bağlı yaşadığım yılların en canlı ifadesidir" diyerek nitelendirilen İlgaz, toplumcu gerçekçi sanat anlayışını benimsedi. Gözlem ve araştırmaya oldukça fazla önem veren bir sanatçıdır. Eserlerinde ele aldığı kahramanlar gerçek hayatın yansımasıdır. Eserlerinde sade ve akıcı bir dil kullanmıştır. Sabahattin Ali, Aziz Nesin, Ömer Faruk Toprak'la çıkardıkları Markopaşa adlı dergi önemlidir. İlhan Selçuk'un çıkardığı Dolmuş dergisinde hikâye serisi yayımlayan sanatçının bu hikâyeleri Hababam Sınıfı romanını oluşturmuştur. Yaşamının son dönemlerinde anıları ve çocuk kitaplarına ağırlık vermiştir. Eserleri: Şiir: Yarenlik, Sınıf, Yaşadıkça, Devam, Üsküdar'da Sabah Oldu, Çocuk Bahçesi Roman: Hababam Sınıfı, Pijamalar (Bizim Koğuş) (Önce Bizim Koğuş adıyla yayımlanan bu eser daha sonra Pijamalar adıyla yayımlandı.), Meşrutiyet Kiraathanesi, Karartma Geceleri, Sarı Yazma, Hababam Sınıfı İcraatın içinde Öykü: Radarın Anahtarı, Don Kışot İstanbul'da, Garibin Horozu, Saksığanın Kuyruğu, Kesmeli Bunları Anı: Yokuş Yukarı, Kırk Yıl Önce Kırk Yıl Sonra

ARIF DAMAR

(1925-2010) Kavgacı ama barışçıl ve insancıl yanı ağır basan yoğun içerikli, dil ve biçim kaygısı taşıyan titiz bir dil işçiliği yansıtan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde ve yazılarında Arif Barikat, Arif Hüsnü, Ece Ovalı takma adlarını kullanan şair, 1959 yılında Melih Cevdet Anday'la birlikte Yağmurlu Sokak adlı romanı yazmıştır. Daha sonraları II. Yeni şairlerinden etkilenip imgeye önem vermeye başlamış ve biçim, dil araştırmalarına merak sarmıştır. İstanbul Bulutu adlı eseriyle Yeditepe Şiir Ödülü'nü almıştır. Eserleri: Şiir: Günden Güne, İstanbul Bulutu, Kendi Akli, Ölüm Yok Ki

A. KADİR

(1917-1985) Asıl adı İbrahim Abdülkadir Meriç boyu olan sanatçı, ilk şiirlerini Ali Karasu imzasıyla yayımladı. Halk şiiri geleneklerinden de yararlanan Kadir, savaş, sürgün hayatı, yoksulluk, doğruya ve iyiye olan özlem gibi temaları gerçeğe yakın bir lirizmle ele aldı. Şiirlerinde ahenk unsurlarından, yinelenmelerden yararlandı. 1940'lı yıllarda Garipçilerin bazı söyleyiş özellikleriyle toplumsal gerçekçi şiirin temalarını kaynaştırarak sentezci bir şiir tarzına ulaştı. Eserleri: Şiir: Tebliğ, Hoş Geldin Halil İbrahim, Dört Pencere, Bütün Şiirleri, Dağ Başında

CAHİT IRGAT

(1915-1971) İlk şiirlerinde romantik ve egzotik bir çizgi izlemiş, sonradan toplumcu anlayışı benimsemiştir. Hece ölçüsüyle romantik şiirler yazan Irgat, 1940 kuşağının Garip akımına yakın duran sanatçılardandır. Dudaktan Kalbe, Kanlı Mezar gibi filmlerde ve Vişne Bahçesi, Fareler ve İnsanlar gibi tiyatrolarda rol alan sanatçı Oda Tiyatrosunu ve Cahide Sonku'yla birlikte Cahitler Tiyatrosunu kurdu. Eserleri: Şiir: Bu Şehrin Çocukları, Rüzgârım Konuşuyor, Ortalık, Irgatın Türküsü Roman: Geri Dönemezsin, İnsan Kafesi Anı: Çok Yaşasın Ölüler

ENVER GÖKÇE

(1920-1981) Devrimci şiirinin en güçlü seslerinden biridir. Halk şiirinden yararlanmış, halk ozanlarıyla da yakından ilgilenmiştir. Ortak dili (halk dilini) zenginleştiren yerel sözcüklerle oluşturduğu eserleriyle özgünlüğü yakalayan sanatçı, çeşitli şiir çevirilerini de yapmıştır. Şiirlerinde toplumsal olaylar, şiirsel öğelerle iç içe sergilenirken destanlara özgü özelliklere de yer verir. Eserleri: Şiir: Dost Dost İlle Kavga, Panzerler Üstümüze Kalkar, Şiirler, Eğin Türküleri, And Olsun Şart Olsun

HASAN HÜSEYİN KORKMAZGİL

(1927-1984) Halk şiiri öğelerinden ustaca yararlanmış mizahi ve yergili bir dil tercih etmiştir. Şiirlerinde isyan, sömürü, emperyalizm, emekçi halkın hayatı, aşk, tabiat, grev, kapitalizm gibi temaları coşkulu ve keskin bir üslupla ele almıştır. Yeni bir destan anlayışı oluşturmaya çalışan şair, şiirlerinde serbest nazmı kullanmıştır. Gözleme önem vermiş, halkın sıkıntılarını yerinde görmüştür. Söylevci bir üsluba sahiptir. Eserleri: Şiir: Kavel, Temmuz Bildirisi, Kızılırmak, Kızılkıuşu, Ağlasın Aysafağı, Oğlak, Haziranda Ölmek Zor Mizah Öyküsü: Öhhööl, Bıyıklar Konuşuyor

MEHMET BAŞARAN

(1926-...) Toplumcu düşüncüyü, didaktizme düşmeden şiirlerinde ele alan sanatçı açık ve anlaşılır bir dil kullandı. Elif Diye Bir Türkü adlı hikâyesiyle TRT 1970 Sanat Ödüülleri yarışmasında başarı ödülü kazanmıştır. Ayarlamak adlı hikâyesiyle de Sabahattin Ali Hikâye yarışmasında ikinci olan sanatçı, Mehmetçik adlı romanıyla Orhan Kemal Roman Armağanı'nı kazanmıştır. Eserleri: Şiir: Ahlat Ağacı, Karşılama, Nisan Haritası, Kocakent, Meşe Seli, Pir Sultan Ölür Ölür Dirilir Hikâye: Aç Harmanı, Zeytin Ülkesi, Sürgünler Roman: Mehmetçik Mehmet

ÖMER FARUK TOPRAK

(1920-1979) Sade, akıcı bir dili olan sanatçı, şiirlerinde ezilmiş, sömürüye maruz kalmış halkın sorunlarına eğilmiş, halk geleneğinden de ustaca yararlanmışır. Roman ve hikâye türünde eserleri de vardır. Eserleri: Şiir: İnsanlar, Hürriyet, Dağda Ateş Yakanlar, Ay Işığı Roman: Tuz ve Ekmek, Karşı Pencere Öykü: Gönen Öyküleri Anı: Duman ve Alev